

**AZ ÓKORTUDOMÁNYI TÁRSASÁG 40. ALKALOMMAL MEGRENDEZETT
ORSZÁGOS ÁBEL JENŐ LATIN VERSENYÉNEK ELSŐ FORDULÓJA**

A maiores (9-11. oszt.) kategória tétele

(2004. február 13. 10-13^h)

Regulus, az esküjét élete árán is megtartó hadvezér

Történetünk főszereplőjét, Marcus Atilius Regulus consuls Kr.e. 256-ban a punok fogságba ejtették, miután expedíciós hadseregét szétverték. Regulus számos kortársa oktalannak tartotta azért, amit azt követően tett, hogy visszaküldték Rómába — erről szól az alábbi szöveg —, mondván, hogy nem tartotta szem előtt a saját érdekeit. Cicero szerint viszont Regulus helyesen járt el, hiszen az ellenségnek tett esküjét megtartva s így önmagát feláldozva egyben nagy szolgálatot tett hazájának.

Regulus, cum in Africa captus esset, iuratus¹ missus est ad senatum, ut nisi redditi essent Poenis captivi nobiles quidam, rediret ipse Carthaginem. Is cum Romam venisset, quid fecit? In senatum venit, mandata exposuit, sententiam ne diceret, recusavit², dicens, quamdiu iure iurando hostium teneretur³, non esse se senatorem. Atque reddi⁴ captivos negavit⁵ esse utile; confirmabat enim illos adulescentes esse et bonos duces, se iam confectum⁶ senectute. Cuius cum valuisset auctoritas⁷, captivi retenti sunt, ipse Carthaginem rediit. Neque vero tum ignorabat⁸ se ad crudelissimum hostem et ad exquisita supplicia⁹ proficisci, sed ius iurandum conservare voluit.

---

¹ *iuratus* : 'esküt téve' vagy 'megeskütve', amire: *ut rediret ipse Carthaginem, nisi...*

² *recusavit, ne sententiam diceret* (*ne* = hogy)

³ *iure iurando teneretur* : 'esküje kötelezi'; *hostium* ti. *hostibus dato*

⁴ *reddi captivos* annyit mint *reddere captivos*, ami az *utile esse*-től függ

⁵ *nego 1* : 'azt mondja, hogy nem'

⁶ *senectute confectus* : elaggott öregember, vénember – az *esse* ide is értendő!

⁷ *valeo 2 valui* : érvényre jut, érvényesül; *auctoritas -atis* f. : álláspont, tanács, vélemény

⁸ *neque ignoro 1* : jól tudja (hogy...); *vero* : pedig

⁹ *supplicium -i n.* : büntetés, kín, szenvedés

**AZ ÓKORTUDOMÁNYI TÁRSASÁG 40. ALKALOMMAL MEGRENDEZETT
ORSZÁGOS ÁBEL JENŐ LATIN VERSENYÉNEK ELSŐ FORDULÓJA**
Mintafordítás:

Regulust, miután Afrikában fogságba esett, elküldték a szenátushoz megesketve arra, hogy ő maga tér vissza Karthágóba, ha nem szolgáltatnának vissza a punoknak bizonyos jeles hadifoglyokat. Ő, miután megérkezett Rómába, mit csinált? Elment a szenátusba, előadta, hogy mivel bízták meg, de vonakodott attól, hogy véleményt nyilvánítson; mondván, hogy ő nem szenátor, amíg az ellenségnek tett esküje kötelezi. Azt is kijelentette, hogy nem hasznos dolog a foglyokat visszaadni; azt bizonygatta ugyanis, hogy azok ifjak és jó hadvezérek, ő maga azonban már elaggott vénember. Miután az ő álláspontja jutott érvényre, a foglyokat nem engedték el, maga pedig visszatért Karthágóba. Pedig jól tudta akkor, hogy igen kegyetlen ellenséghez és válogatott kínszenvedésekhez kel útra, de esküjét meg akarta tartani.